

ЗАКОН

О ИЗВОЗУ И УВОЗУ РОБЕ ДВОСТРУКЕ НАМЕНЕ

І. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређују се извоз, увоз и транзит робе двоструке намене, као и пружање брокерских услуга и техничке помоћи у вези са робом двоструке намене.

Циљ закона

Члан 2.

Циљ овог закона је успостављање контроле у области извоза и увоза робе двоструке намене и пружања брокерских услуга и техничке помоћи, ради остваривања и заштите одбрамбених, безбедносних и спољнополитичких интереса Републике Србије, њеног међународног кредибилитета и интегритета и обезбеђења поштовања међународних обавеза Републике Србије у овој области.

Значење појединих израза

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

- 1) *роба двоструке намене* је роба, укључујући програме и технологију, која се може користити како у цивилне, тако и у војне сврхе, укључујући и робу која може бити употребљена у неексплозивне сврхе, као и робу која се на било који начин може искористити за производњу нуклеарног оружја или других нуклеарних експлозивних направа;
- 2) *извоз робе двоструке намене* је:
 - (1) изношење, слање, односно испорука робе са територије Републике Србије на територију друге државе или царинске територије, у складу са царинским прописима;
 - (2) поновни извоз робе у смислу царинских прописа, изузимајући производе у транзиту;
 - (3) пренос програма и технологије путем електронских медија, телефаксом или телефоном на подручје изван Републике Србије, као и могућност да се програм и технологије учине доступним у електронској форми лицима изван Републике Србије.
- 3) *увоз робе двоструке намене* је уношење, допремање, односно испорука робе двоструке намене са територије друге државе или царинске територије на територију Републике Србије, у складу са прописима;

4) *извозник* је правно или физичко лице:

- (1) у чије име се подноси извозна царинска декларација, односно лице које, у време када је декларација прихваћена има закључен уговор о извозу са примаоцем робе у трећој држави и има овлашћење да одлучи о слању робе из Републике Србије. Уколико уговор о извозу није закључен или ако једна од страна у уговору не делује у своје име, извозник је лице које има овлашћење да одлучи о слању робе из Републике Србије;
- (2) које доноси одлуку о преносу, омогућава преношење или чини доступним програм или технологију електронским средствима комуникације укључујући пренос факсом, телефоном, електронском поштом, или било којим другим електронским путем изван Републике Србије;
- (3) са седиштем или пребивалиштем на територији Републике Србије када обавља послове извоза робе у име и за рачун лица са седиштем изван Републике Србије.

5) *увозник* је правно или физичко лице са седиштем или пребивалиштем на територији Републике Србије које врши увоз робе двоструке намене у Републику Србију;

6) *брокерске услуге* су преговарање или уговарање и посредовање у уговарању послова у вези са куповином, продајом или набавком робе двоструке намене из једне стране државе и њихову продају у другој страној држави, као и продаја или куповина робе двоструке намене у једној страној држави ради њеног преноса у другу страну државу.

Брокерским услугама не сматрају се услуге транспорта, финансијске услуге, осигурање, реосигурање, оглашавање и рекламирање;

7) *брокер* је правно или физичко лице са седиштем или пребивалиштем у Републици Србији које из Републике Србије на територију друге државе врши услуге из тачке 6) овог члана;

8) *техничка помоћ* је услуга која се односи на развој, производњу, склапање, тестирање, поправку или одржавање робе двоструке намене, као и друге техничке услуге, које могу бити инструкција, обука, пренос пословног знања и вештина или стручне и саветодавне услуге, укључујући и помоћ која се пружа усмено;

9) *пружалац техничке помоћи* је правно или физичко лице са седиштем или пребивалиштем у Републици Србији које врши услуге из тачке 8) овог члана;

10) *транзит* је копнени, водени, ваздушни и комбиновани превоз робе двоструке намене, која улази на територију Републике Србије, превози се преко ње (са и без претовара) и излази са територије Републике Србије.

II. ПОДРУЧЈЕ ПРИМЕНЕ

Члан 4.

Роба двоструке намене утврђена Националном контролном листом робе двоструке намене (у даљем тексту: Листа), извози се, односно увози на основу дозволе.

Влада, на предлог министарства надлежног за послове економије (у даљем тексту: Министарство), утврђује Листу која је усклађена са релевантном листом Европске уније.

Роба двоструке намене која није наведена у Листи из става 1. овог члана, у зависности од крајњег корисника, може се извозити на основу дозволе.

Извозник, увозник, брокер и пружалац техничке помоћи дужан је да пре започињања посла извоза, увоза, пружања брокерских услуга и пружања техничке помоћи утврди да ли предметна роба спада у робу двоструке намене, у складу са одредбама овог закона и прописа донетих на основу овог закона.

Свеобухватна клаузула

Члан 5.

Дозвола је потребна за извоз робе двоструке намене која није обухваћена Листом у случају када је:

- 1) лице које намерава да изврши извоз обавештено од стране Министарства да је роба намењена, или да може бити намењена, у целини или делимично, за развој, производњу, руковање, располагање, примену, одржавање, складиштење, откривање, идентификацију или ширење хемијског, биолошког или нуклеарног наоружања, или других нуклеарно-експлозивних направа, или за развој, производњу, одржавање или складиштење пројектила способних да носе такво наоружање које се могу искористити за лансирање или употребу тог наоружања;
- 2) лице које намерава да изврши извоз обавештено од стране Министарства да ће роба бити искоришћена или да може бити у целини или делимично искоришћена за крајњу војну намену у земљи купца или земљи крајњег корисника, ако је земља под ембаргом на наоружање и војну опрему на основу релевантне резолуције Савета безбедности Уједињених нација, одлуке Организације за европску безбедност и сарадњу или одлуке Европске уније, или на основу релевантних одредаба националног законодавства.

Крајња војна намена у смислу тачке 2) става 1. значи:

- (а) уградња у робу војне намене из Националне контролне листе наоружања и војне опреме;
 - (б) употреба опреме за производњу, испитивање или аналитику, и њихових компоненти за развој, производњу или одржавање робе војне намене из Националне контролне листе наоружања и војне опреме;
 - (в) употреба било ког недовршеног производа у постројењу за производњу робе војне намене из Националне контролне листе наоружања и војне опреме.
- 3) предметна роба коришћена или може бити, у целини или делимично, коришћена као део или компонента производа наоружања и војне опреме из Националне контролне листе наоружања и војне опреме, а која се извозила са територије Републике Србије без дозволе или у супротности са условима из дозволе издате у складу са овим законом.

У случају да извозник зна или има разлога да сумња да је роба двоструке намене коју намерава да извезе, а која није наведена у Листи, намењена или се може употребити, у целини или делимично, за неку од намена из става 1. овог члана дужан је да о томе обавести Министарство, које ће утврдити да ли је за такав извоз потребна дозвола.

Транзит

Члан 6.

Транзит робе двоструке намене наведене на Листи копненим и воденим путем, врши се на основу одобрења органа надлежног за унутрашње послове, уз сагласност органа надлежних за послове одбране и спољних послова.

Транзит робе двоструке намене наведене на Листи ваздушним путем врши се на основу одобрења органа надлежног за послове цивилног ваздухопловства, уз сагласност органа надлежних за послове одбране и спољних послова.

Министарство може, по добијању обавештења од другог надлежног органа, решењем забранити транзит робе двоструке намене наведене у Листи уколико је, или може бити намењена, у целини или делимично, за намене утврђене у члану 5. став 1. тачка 1) овог закона.

Решење из става 3. овог члана је коначно и против њега се може покренути управни спор.

Брокерске услуге

Члан 7.

Брокерске услуге у вези са робом двоструке намене наведене у Листи пружају се на основу дозволе ако је брокер обавештен од стране Министарства да та роба јесте или може бити намењена, у целини или делимично, за било коју употребу наведену у члану 5. став 1. тачка 1) овог закона.

Ако брокер зна или има разлог да сумња да је роба двоструке намене наведена у Листи, у целини или делимично, намењена у сврхе из члана 5. став 1. тачка 1) овог закона, дужан је да о томе обавести Министарство, које ће утврдити да ли је за ту брокерску услугу потребна дозвола.

Брокерска услуга из ст. 1. и 2. овог члана може да се пружи ако Министарство изда дозволу за то, односно утврди да за ту услугу није потребна дозвола.

Техничка помоћ

Члан 8.

Техничка помоћ коју пружалац техничке помоћи пружа ван територије Републике Србије врши се на основу дозволе ако га је Министарство обавестило да се техничка помоћ намерава користити у сврхе наведене у члану 5. став 1. тачка 1) овог закона.

Ако пружалац техничке помоћи зна или има разлог да сумња да је техничка помоћ, коју намерава да пружи, намењена у сврхе из члана 5. став 1. тачка 1) овог закона, дужан је да о томе обавести Министарство, које ће утврдити да ли је за ту техничку помоћ потребна дозвола.

Техничка помоћ из ст. 1. и 2. овог члана може се пружити само у случају да Министарство одобри техничку помоћ, или утврди да таква дозвола није потребна.

Када се техничка помоћ пружа у виду информације која је „ јавно доступна” или је део „основних научних истраживања” одредбе ст. 1, 2. и 3. овог члана се не примењују.

Примена других прописа

Члан 9.

На поступак издавања дозвола примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, ако овим законом није друкчије одређено.

III. ДОЗВОЛА

Члан 10.

Дозвола из члана 4. ст. 1. и 3, члана 5, члана 7. и члана 8. ст. 1, 2. и 3. овог закона је исправа коју издаје Министарство.

Дозвола из става 1. овог члана је појединачна, са роком важења до једне године.

Изузетно од става 2. овог члана, на захтев извозника, увозника, брокера или пружаоца техничке помоћи, Министарство може продужити дозволу за још шест месеци.

Дозвола издата у складу са ст. 1. и 2. овог члана не може се преносити на друго лице.

Министарство прописује образац и садржај захтева за издавање дозволе, образац дозволе као и списак документације која се прилаже уз захтев.

Одлучивање по захтеву за издавање дозволе

Члан 11.

Министарство комплетан захтев за издавање дозволе доставља на сагласност министарству надлежном за послове одбране, министарству надлежном за спољне послове и министарству надлежном за унутрашње послове, као и Безбедносно-информативној агенцији.

Уколико неки од органа из става 1. овог члана не да сагласност, дозвола се не може издати.

Министарство може, у зависности од врсте робе на коју се захтев односи, затражити мишљење од других министарстава, посебних организација и агенција надлежних у одговарајућој области везаних за идентификацију робе двоструке намене.

Министарство је дужно да изда дозволу у року од 5 дана од дана добијања сагласности органа из става 1. овог члана.

Разматрање захтева за издавање дозволе

Члан 12.

Министарство и органи из члана 11. ст. 1. и 3. овог закона, приликом одлучивања о издавању дозволе из члана 10. овог закона разматрају:

- 1) да ли извоз или увоз робе двоструке намене, односно пружање брокерских услуга или техничке помоћи у вези са робом двоструке намене угрожава извршавање међународних обавеза Републике Србије;
- 2) да ли извоз или увоз робе двоструке намене, односно пружање брокерских услуга или техничке помоћи у вези са робом двоструке намене угрожава безбедност или одбрамбене интересе Републике Србије;
- 3) да ли је извоз или увоз робе двоструке намене, односно пружање брокерских услуга или техничке помоћи у вези са робом двоструке намене у супротности са спољнополитичким или економским интересом Републике Србије;
- 4) да ли извоз или увоз робе двоструке намене, односно пружање брокерских услуга или техничке помоћи у вези са робом двоструке намене омогућава избијање или наставак оружаних и других сукоба у држави крајње употребе робе;
- 5) да ли извоз или увоз робе двоструке намене, односно пружање брокерских услуга или техничке помоћи у вези са робом двоструке намене омогућава употребу робе за подстицање немира у држави крајње употребе робе;
- 6) да ли извоз или увоз робе двоструке намене, односно пружање брокерских услуга или техничке помоћи у вези са робом двоструке намене намераваном крајњом употребом робе доприноси ризику диверзије;
- 7) да ли приложени документи одговарају крајњој намени наведеној у захтеву.

Одбијање захтева за издавање дозволе

Члан 13.

Министарство доноси решење о одбијању захтева за издавање дозволе ако утврди:

- 1) да органи из члана 11. ст. 1. и 3. нису дали сагласност,
- 2) да роба не одговара подацима наведеним у захтеву,
- 3) да су подаци наведени у захтеву непотпуни, некомплетни или нетачни.

Престанак важења издате дозволе

Члан 14.

Министарство доноси решење о престанку важења издате дозволе, ако:

- 1) утврди да један или више услова на основу којих је издата дозвола више не постоји;

- 2) извозник, увозник, брокер и пружалац техничке помоћи не поступа у складу са дозволом.

За случајеве наведене у ставу 1. овог члана, Република Србија није одговорна за могућу штету проузроковану престанком важења дозволе.

Одузимање издате дозволе

Члан 15.

Министарство доноси решење о одузимању издате дозволе уколико Савет безбедности Уједињених нација или друга међународна организација чији је Република Србија члан, уведе рестриктивне мере према држави за коју је дозвола издата или је дошло до других промењених околности који могу утицати на спољно-политички положај или одбрамбене интересе земље, односно ако утврди да је дозвола издата на основу нетачних или непотпуних података, а подносилац захтева је знао или морао знати да су подаци нетачни или непотпуни.

Република Србија није одговорна за могућу штету проузроковану одузимањем дозволе.

Измена издате дозволе

Члан 16.

Министарство може изузетно, по сопственој иницијативи или на захтев извозника, увозника, брокера и пружаоца техничке помоћи изменити издату дозволу.

Република Србија није одговорна за могућу штету проузроковану изменом издате дозволе.

Управни спор

Члан 17.

Решење из чл. 13.-16. овог закона је коначно и против њега се може покренути управни спор.

Обавезе извозника и увозника, брокера и пружаоца техничке помоћи

Члан 18.

Извозник, увозник, брокер и пружалац техничке помоћи дужан је да:

- 1) води евиденцију о извршеном извозу, увозу, пруженим брокерским услугама и пруженој техничкој помоћи (трговинска, финансијска и друга документација) на основу које се може идентификовати роба двоструке намене, количина робе двоструке намене, пуно име и адреса извозника, увозника, брокера и пружаоца техничке помоћи, пуно име и адреса примаоца робе, пуно име и адреса крајњег корисника и намена робе, опис брокерске услуге или техничке помоћи, као и пун назив и адреса примаоца и крајњег корисника;
- 2) омогући надлежним органима да прикупе информације о свакој наруџбеници или трансакцији које се односе на робу двоструке намене, односно да врше надзор и контролу извоза, увоза, пружања

брокерских услуга и пружања техничке помоћи, транспортних средстава и др.

- 3) чува документацију из тачке 1) овог члана најмање 10 година од дана извршеног посла.

Министарство може прописати и друге податке које мора садржати документација из става 1. тачка 1) овог члана, у вези са извозом, увозом, пружањем брокерске услуге или техничке помоћи.

Извештаји

Члан 19.

Извозник, увозник, брокер и пружалац техничке помоћи дужан је да у року од 15 дана од дана извоза, увоза или пружања брокерске услуге и техничке помоћи достави извештај Министарству о извозу, увозу или пруженој брокерској услузи и техничкој помоћи, као и да наведе број дозволе на основу које је посао извршен.

Министарство прописује облик и садржај извештаја из става 1. овог члана.

Уколико после издавања дозволе дође до промене података из документације, извозник, увозник, брокер и пружалац техничке помоћи дужан је да о томе у писаној форми обавести Министарство одмах, а најкасније у року од седам дана од дана настанка или сазнања за настану промену.

Међународни увозни сертификат и Потврда о достави робе двоструке намене

Члан 20.

Министарство може на захтев подносиоца издати Међународни увозни сертификат (International Import Certificate) за робу двоструке намене.

Министарство може на захтев подносиоца издати потврду о достави робе двоструке намене (Delivery Verification Certificate).

Министарство прописује обрасце и садржај захтева за издавање и обрасце сертификата и потврде из ст. 1. и 2. овог члана.

Годишњи извештај

Члан 21.

Министарство ће формирати базу података о издатим, одбијеним, одузетим, измењеним и дозволама које су престале да важе, као и о реализацији издатих дозвола и о издатим сертификатима и потврдама.

Министарство ће полугодишње извештавати органе из члана 11. став 1. овог закона, као и царинске органе о издатим, одбијеним, одузетим, измењеним, као и дозволама које су престале да важе.

Министарство припрема годишњи извештај о реализацији извоза и увоза робе двоструке намене, брокерских услуга и пруженој техничкој помоћи, укључујући податке о забрани транзита који доставља Влади.

Влада, пошто усвоји извештај из става 2. овог члана, доставља га Народној скупштини.

Размена информација

Члан 22.

Министарство размењује информације о извозу и увозу робе двоструке намене, брокерским услугама, пруженој техничкој помоћи и забрани транзита робе двоструке намене са другим државама, у складу са међународним обавезама Републике Србије.

IV. КОНТРОЛА

Члан 23.

Царински органи, органи служби безбедности и надлежни инспекцијски органи Републике Србије спроводе сталну контролу обављања послова у смислу овог закона, а у оквиру својих овлашћења.

Министарства, посебне организације и други органи државне управе, поред обавезе чувања поверљивих информација, имају право и обавезу да размењују све податке о извозницима, увозницима, као и о извезеној, односно увезеној роби двоструке намене који су неопходни за спровођење контроле у складу са одредбама овог закона.

Извозници, увозници, банке и друге финансијске организације као и друга лица која располажу информацијама неопходним за спровођење контроле извоза и увоза робе двоструке намене, дужни су да доставе пословне књиге, пошту и било коју другу информацију Министарству, царинским органима и тужилаштву на њихов захтев.

На брокера, пружаоца техничке помоћи, превозника и шпедитера примењују се одредбе ст. 2. и 3. овог члана.

V. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Прекршаји

Члан 24.

Правно и физичко лице које обавља послове извоза, увоза, пружања брокерских услуга, пружања техничке помоћи и транзита, казниће се новчаном казном у висини до двадесетоструког износа вредности робе, односно услуге која је предмет прекршаја, ако:

- 1) не обавести Министарство да се ради о роби двоструке намене у смислу члана 5. став 2. овог закона;
- 2) врши транзит робе двоструке намене супротно решењу из члана 6. овог закона;
- 3) поступа супротно одредбама члана 7. овог закона;
- 4) поступа супротно одредбама члана 8. овог закона;
- 5) извози односно увози робу двоструке намене или пружа брокерске услуге и техничку помоћ без дозволе у смислу члана 10. овог закона;
- 6) поступа супротно одредбама чл. 18. и 19. овог закона.

За прекршаје из става 1. тач. 1) - 6) овог члана казниће се физичко лице и представник правног лица новчаном казном од петоструког до двадесетоструког износа вредности робе.

За прекршаје из тач. 1) и 5) овог члана, поред новчане казне, може се изрећи и заштитна мера забране правном лицу да обавља посао извоза, односно увоза робе двоструке намене, а представнику правног лица забрана вршења послова извоза, увоза као и пружања брокерских услуга и техничке помоћи.

Мера из става 3. овог члана за правно лице траје три године, а за представника правног лица до једне године и почиње да се примењује од дана правноснажности пресуде.

VI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 25.

Права из појединачних аката која су донели надлежни органи, а нису у целини искоришћена или су делимично искоришћена до дана ступања на снагу овог закона, могу се искористити до истека рока утврђеног тим актима.

Члан 26.

Подзаконски акти за спровођење овог закона донеће се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 27.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе Закона о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене („Службени лист СЦГ”, бр. 7/05 и 8/05-исправка) које се односе на робу двоструке намене.

Члан 28.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог Закона садржан је у одредбама члана 97. став 1. тач. 4. и 6. Устава Републике Србије, којима је између осталог, предвиђено, да Република Србија уређује и обезбеђује безбедност Републике Србије и њених грађана као и систем у области економских односа са иностранством.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене ("Службени лист СЦГ", бр. 7/05 и 8/05 - исправка), донет је почетком 2005. године, а његова примена почела је 31. марта исте године. Наведеним законом је надлежност спољнотрговинског промета наоружањем и војном опремом по први пут прешла са војних на цивилне структуре. Поред тога, домаће законодавство је, такође по први пут, у складу са регулативом (ЕС) бр. 1334/2000, прописало извозно увозну контролу производа и технологија двоструке намене. У време доношења, поменути закон и пратећи прописи у области контроле извоза и увоза контролисане робе били су у потпуности усаглашени са правилима понашања у ЕУ и међународним стандардима у овој области.

Основни разлози за доношење новог закона у овој области су усклађивање нашег законодавства са новим правилима и процедурама ЕУ, као и примена међународних споразума, конвенција и режима, које је наша земља прихватила, или које намерава да прихвати (Васенарски аранжман за чије смо чланство поднели захтев, као и приступање другим контролним режимима што је следећи корак), као и неопходност стварања правног оквира за обезбеђење чврстог система контроле у овој области и елиминисање могућих нежељених извоза и трговине овим производима. Наиме, у законодавству ЕУ је предвиђено издавање дозвола за извоз робе двоструке намене, за пружање брокерских услуга и пружање техничке помоћи. На тај начин се обезбеђује још чвршћа контрола извоза робе двоструке намене. Уношењем одредби о контроли извоза, увоза, транзита, пружања брокерских услуга и пружања техничке помоћи у вези са робом двоструке намене, Република Србија у потпуности усаглашава своје законодавство са законодавством ЕУ у овој области.

Поред тога, Закон који је снази донет је 2005. године и односио се на државну заједницу Србија и Црна Гора која је тада постојала. У међувремену су све земље у региону (укључујући и Црну Гору) донеле националне законе у овој области, па би то требало да учини и Република Србија.

Такође се напомиње да су све земље у региону (Македонија, Хрватска, Црна Гора) већ донеле или су у поступку доношења сличних закона којима је обухваћена контрола пружања брокерских услуга и пружања техничке помоћи у вези са робом двоструке намене с једне стране, а са друге стране, који ће се односити на извоз робе двоструке намене. Извозна контрола робе двоструке намене регулише се посебним законом, што је усклађено са законодавством ЕУ.

Овим Предлогом, унапредиће се нормативне претпоставке за испуњење основног циља - успостављање јачег система контроле и надзора у области извоза, увоза и транзита робе двоструке намене, као и пружања брокерских услуга и техничке помоћи у вези са том робом, ради остваривања и заштите одбрамбених, безбедносних и спољнополитичких интереса Републике Србије,

њеног међународног кредибилитета и интегритета, као и обезбеђење поштовања међународних обавеза које је преузела наша земља. Доношење новог закона ће допринети јачању механизма заштите у извозу и увозу робе двоструке намене и пружању поменутих услуга, као и транзита робе двоструке намене, те ограничити могућност неовлашћених крајњих корисника да дођу до незаконито извезених роба/технологија и унапредити систем унутрашње сигурности појединих привредних субјеката који обављају послове спољне трговине робом двоструке намене.

Текст Предлога закона је подељен у шест делова:

Први део садржи опште одредбе;

Други део садржи одредбе о подручју примене;

Трећи део садржи одредбе о дозволи;

Четврти део садржи одредбе о надзору и контроли;

Пети део садржи казнене одредбе;

Шести део садржи прелазне и завршне одредбе.

III. УСАГЛАШЕНОСТ СА ЕВРОПСКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ И ПОТВРЂЕНИМ МЕЂУНАРОДНИМ КОНВЕНЦИЈАМА

Предлог овог закона у потпуности је усаглашен са одредбама члана 3. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране, као и, Уредбом Савета (ЕК) Бр. 428/2009 од 5. маја 2009. године о успостављању режима Заједнице о извозној контроли, трансферу, брокерингу и транзиту робе двоструке намене - COUNCIL REGULATION (EC) No 428/2009 of 5. May 2009 setting up a Community regime for the control of exports, transfer, brokering and transit of dual-use items (чијим је доношењем и ступањем на снагу (27.08.2009.) престала да важи регулатива (ЕЦ) бр. 1334/2000- COUNCIL REGULATION (EC) No 1334/2000) која је обавезујући пропис за све земље чланице Европске уније у области извозне контроле робе двоструке намене те пружањем брокерских услуга, техничке помоћи, и транзитом у вези са том робом. Полазећи од напред наведеног, напомиње се, да је Предлог закона у потпуности усаглашен са одредбама цитиране Уредбе, Правилима понашања у извозу оружја са оперативним одредбама - EU Code of Conduct on Arms Export и са ЕУ Заједничком позицијом о посредовању у извозу оружја- EU Common Position on Arms Brokering, која се примењују и на робу двоструке намене у циљу спречавања извоза ове робе у војне сврхе; ратификованим међународним споразумима и конвенцијама, као и, међународним контролним режимима у области извозне контроле робе двоструке намене. Поред тога, у складу је и са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1540 о неширењу оружја за масовно уништење.

IV. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. уређује се предмет закона, односно, уређује извоз, увоз и транзит робе двоструке намене, као и, брокерске услуге и техничка помоћ у вези са робом двоструке намене.

Члан 2. дефинише циљеве које доношењем закона треба реализовати, и то:

- успостављање контроле у области извоза и увоза робе двоструке намене те пружања брокерских услуга и техничке помоћи у вези са робом двоструке намене ради остваривања и заштите одбрамбених, безбедносних и спољнополитичких интереса Републике Србије и њеног међународног кредибилитета и интегритета;
- остваривање међународног кредибилитета и интегритета Републике Србије кроз обезбеђење поштовања преузетих међународних обавеза ;
- успостављање система домаћег законодавства, којим ће се извесно утицати на већи степен предвидивости, стабилности, транспарентности и конзистентности сагласно међународним стандардима и праксом у овој области.

Члан 3. садржи дефиниције којима се одређује значење појединих израза који су употребљени у тексту Предлога закона. Одредбе овог члана треба да олакшају примену и разумевање закона и елиминишу потребу његовог накнадног тумачења.

Члан 4. прописује да се извоз и увоз робе двоструке намене утврђене у Националној контролној листи робе двоструке намене врши на основу дозволе; утврђује надлежност за доношење националне контролне листе, односно прописује- да Влада Републике Србије, на предлог министарства надлежног за послове економије утврђује Националну контролну листу робе двоструке намене усклађену са релевантном листом ЕУ (проистиче из обавезе држава да ажурирају наведену листу). Такође, прописује неопходност дозволе за извоз робе двоструке намене и кад није садржана у Листи у зависности од крајњег корисника, као и обавезу извознику, увознику, брокеру и пружаоцу техничке помоћи да, пре започињања било ког посла утврди, да ли је роба која је предмет посла садржана у Националној контролној листи робе двоструке намене.

Чланом 5. се у Предлог закона уводи институт „свеобухватна клаузула“ који је дефинисан на савременији начин, у сагласности са одговарајућим одредбама регулативе ЕУ. Овом дефиницијом проширује се листа роба које могу служити тзв. двострукој намени и прописује обавеза добијања дозволе за посао извоза односно увоза чији је предмет таква роба. Она је дефинисана као роба која може бити намењена, у целини или делимично, за развој, производњу, руковање, располагање, примену, одржавање, складиштење, откривање, идентификацију или ширење хемијског, биолошког или нуклеарног наоружања, или других нуклеарно-експлозивних направа, или за развој, производњу, одржавање или складиштење ракета способних да носе такво наоружање које се могу искористити за лансирање или употребу тог наоружања, као и роба која може бити искоришћена за крајњу војну намену у земљи купца или земљи крајњег корисника, или може бити коришћена као делови или компоненте производа наоружања и војне опреме из Националне контролне листе наоружања и војне опреме, а која се извози са територије Републике Србије без дозволе или у супротности са условима из дозволе издате у складу са законом.

Чланом 6. прописани су услови под којима се врши транзит робе двоструке намене и даје овлашћење министарству надлежном за послове економије да може по добијању обавештења од других надлежних органа да донесе решење о забрани транзита робе двоструке намене са Националне контролне листе робе двоструке намене уколико је намењена у недозвољене сврхе (утврђене у члану 5. став 1. тачка 1) овог Предлога).

Члан 7. одредбама овог члана прописана је обавеза прибављања дозволе за пружање брокерских услуга у вези са робом двоструке намене која је садржана у Националној контролној листи робе двоструке намене из члана 4. овог закона, уколико је, надлежно министарство обавестило пружаоца услуге, да предметна роба јесте или може бити у целости или делимично, намењена у недозвољене сврхе (за развој, производњу, руковање, располагање, примену, одржавање, складиштење, откривање, идентификацију или ширење хемијског, биолошког или нуклеарног наоружања, или других нуклеарно-експлозивних направа, или за развој, производњу, одржавање или складиштење ракета способних да носе такво наоружање, и којима се такво наоружање може лансирати или употребити), као и, обавеза брокера, уколико зна или има разлог да сумња да је роба за коју он нуди услугу у целости или делимично, намењена у недозвољене сврхе, да о томе обавести надлежно министарство, које ће одлучити- да ли је за пружање те брокерске услуге потребна дозвола или не.

Члан 8. прописује услове под којима пружалац техничке помоћи може пружати техничку помоћ ван територије Републике Србије, односно, да је за пружање ове услуге потребна дозвола ако га је Министарство обавестило да се техничка помоћ намерава користити у недозвољене сврхе (члан 5. став 1. Предлога). Осим наведеног, пружалац услуге је у обавези - да уколико зна или има разлог да сумња да је роба са Националне контролне листе робе двоструке намене, у целости или делимично намењена у недозвољене сврхе, о томе обавести Министарство, које ће одлучити- да ли је за пружање те техничке помоћи потребна дозвола или не. Уколико је техничка помоћ пружена у виду информације која је јавно доступна или је део основних научних истраживања ст. 1, 2. и 3. овог члана се не примењују.

Члан 9. прописује, примену прописа на поступке који се воде у складу са овим законом. Конкретно, реч је о сходној примени Закона о општем управном поступку.

Чланом 10. дефинисан је појам дозволе за извоз и увоз робе двоструке намене, пружање брокерских услуга и техничке помоћи у вези са том робом. Наведене дозволе су појединачне са роком важења до једне године. Осим наведеног, овим чланом прописана је могућност продужења важења издате дозволе за још шест месеци, као и овлашћење Министарству да прописује обрасце и садржај захтева за издавање дозволе, обрасце дозвола као и списак докумената који се прилажу уз захтев.

Чл. 11.-12. уређује се поступак одлучивања по захтеву за издавање дозволе. Наиме, Министарство компетан захтев доставља на сагласност министарству надлежном за послове одбране, министарству надлежном за спољне послове, министарству надлежном за унутрашње послове и Безбедносно - информативној агенцији. Дозвола се не може издати уколико било који од наведених учесника у поступку издавања дозволе не да сагласност.

У зависности од врсте робе на коју се захтев односи Министарство може затражити и додатно мишљење од других министарстава, посебних организација и агенција надлежних у одговарајућој области. Прописани рок за одлучивање по захтеву за издавање дозволе је пет дана од дана комплетирања сагласности свих надлежних органа. На овај начин је избегнута могућност да се, фиксирањем рокова за издавање дозволе, евентуално подносилац захтева обрати са захтевом за накнаду штете, а, са друге стране, остављена је могућност органима у поступку одлучивања да све потребне провере изврше неоптерећени кратким роковима.

Приликом одлучивања о издавању дозволе, Министарство и органи који учествују у поступку одлучивања по захтеву за издавање дозволе разматрају да ли извоз или увоз робе двоструке намене, односно пружање брокерских услуга или техничке помоћи у вези са робом двоструке намене угрожава извршавање међународних обавеза РС, угрожава безбедност или одбрамбене интересе РС, да ли је у супротности са спољнополитичким или економским интересом РС, да ли омогућава избијање или наставак оружаних и других сукоба у држави крајње употребе робе, омогућава употребу робе за подстицање немира у држави крајње употребе робе или намеравањем крајњом употребом робе доприноси ризику диверзије те да ли приложени документи одговарају крајњој намени наведеној у захтеву.

Чл. 13.-17. прописују могућност и конкретне разлоге за одбијање захтева за издавање дозволе, престанак важења, одузимање и измену издате дозволе, што Министарство чини посебним решењима. Овим одредбама такође је предвиђено да Република Србија није одговорна за могућу штету према имаоцу дозволе за случај престанка важења или одузимања издате дозволе. Уједно је предвиђено право извозника, увозника, брокера и пружаоца техничке помоћи на покретање управног спора против решења Министарства којим је одбијено издавање дозволе, престало важење издате дозволе, измењена издата дозвола и којим је дозвола одузета.

Чл. 18.-19. прописује обавезе извозника, увозника, брокера и пружалаца техничке помоћи да води евиденцију о извршеним извозима, увозима, пруженим брокерским услугама и пруженој техничкој помоћи (трговинска, финансијска и друга документација) на основу које се може идентификовати опис робе двоструке намене, количина робе двоструке намене, пуно име и адреса извозника, увозника, брокера и пружаоца техничке помоћи, пуно име и адреса примаоца робе, пуно име и адреса крајњег корисника и намена робе, опис брокерске услуге или техничке помоћи, као и пун назив и адреса примаоца и крајњег корисника. Побројана лица су у обавези да омогуће надлежним органима прикупљање информација о свакој наруџбеници или трансакцији која се односи на робу двоструке намене, као и да врше надзор и контролу у обављању послова извоза, увоза, пружања брокерских услуга и пружања техничке помоћи, транспортних средстава и др. Уједно, обавеза извозника, увозника, брокера и пружаоца техничке помоћи је да чува наведену документацију најмање 10 година од дана извршеног посла. Поред тога, даје овлашћење Министарству да може прописати и друге податке које мора да садржи документација из тачке 1) члана 18. овог закона. Чланом 19. се такође прописује обавеза и рок у коме су побројана лица дужна да обавесте Министарство о извршеном послу уз навођење броја дозволе, као и о променама података из документације насталим после издавања дозволе. Министарство прописује облик и садржај извештаја из става 1. овог члана.

Члан 20. утврђује надлежност Министарства да на захтев подносиоца може издати Међународни увозни сертификат (International Import Certificate), што је у складу са међународном праксом. Према одредбама овог члана Потврду о достави робе двоструке намене (Delivery Verification Certificate) издаје Министарство. Министарство ће прописати обрасце и садржај захтева за издавање и обрасце сертификата и потврде из ст. 1. и 2. овог члана.

Члан 21. прописује се обавеза Министарства да формира базу података о издатим, одбијеним, одузетим, измењеним и дозволама које су престале да важе, као и, о реализацији издатих дозвола, сертификата и потврда. Ставом 2. овог члана предвиђено је полугодишње извештавање органа из става 1. члана 11. овог закона и Министарство финансија-Управу царина о издатим, одбијеним, одузетим, измењеним и дозволама које су престале да важе. Осим

наведеног, прописује се обавеза извештавања и израде годишњег извештаја о реализацији извоза и увоза робе двоструке намене, пруженим брокерским услугама и техничкој помоћи, укључујући и податке о забрани транзита, који Министарство доставља Влади, која га, након усвајања, доставља Народној скупштини.

Чланом 22. прописана је одредба о учешћу Министарства у размени информација о извозу и увозу робе двоструке намене, брокерским услугама, пруженој техничкој помоћи и забрани транзита робе двоструке намене са другим државама, у складу са међународним обавезама Републике Србије.

Члан 23. прописује надлежност за вршење надзора и контроле у спровођењу овог закона и прописа донетих на основу овог закона, као и међуресорску сарадњу у вршењу овог надзора. Такође, утврђује обавезу царинских органа, органа безбедносних служби и надлежних инспекцијских органа да спроводе сталну контролу обављања послова у смислу овог закона, свако у оквиру својих овлашћења. Поред обавезе чувања поверљивих информација, министарства, посебне организације и други органи државне управе имају право и обавезу да размењују све податке о извозницима, увозницима, као и извезеној, односно увезеној роби двоструке намене који су неопходни за спровођење контроле у складу са одредбама овог закона. Осим тога, извозници, увозници, банке и друге финансијске организације као и друга лица која располажу информацијама неопходним за спровођење контроле извоза и увоза робе двоструке намене, дужни су да доставе пословне књиге, пошту и било коју другу информацију Министарству, царинским органима и тужилаштву на њихов захтев. Ове обавезе примењују се на брокера, пружаоца техничке помоћи и превозника и шпедитера.

Чланом 24. утврђују се казнене одредбе за прекршаје које изврши правно или физичко лице које обавља послове извоза, увоза, пружања брокерских услуга, пружања техничке помоћи и транзита. Одредбама овог члана предвиђена је могућност изрицања, поред новчаних казни, и казне прописивања одређених заштитних мера, сходно одредбама Закона о прекршајима („Сл. гласник РС“, бр.101/2005, 116/2008 и 111/2009).

Чл. 25. - 28. уређују прелазне и завршне одредбе и ступање на снагу овог закона.

V. ОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОВОГ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна финансијска средства у буџету Републике Србије.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

Приликом израде Предлога закона о извозу и увозу робе двоструке намене пошло се од циљева спровођења свеобухватне реформе прописа, односно од настојања да се изврши поједностављење и поједстињење услова пословања привредних субјеката у Републици Србији, да се домаће законодавство усклади са законодавством, правилима и праксом земаља ЕУ, као и члана 3. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране, те обавезујуће регулативе COUNCIL REGULATION (EC) No 428/2009 of 5 may 2009 setting up a Community regime for the control of exports, transfer, brokering and transit of dual-use items L 134/1. У том смислу, детаљно су анализирана решења закона који је на снази - Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене („Службени лист

СЦГ”, бр. 7/05 и 8/05- исправка), упоредно правна решења и искуства земаља у региону као и друга међународна искуства.

Основни разлози за доношење новог закона у овој области су усклађивање нашег законодавства са новим правилима и процедурама ЕУ, као и примена међународних споразума, конвенција и режима, које је наша земља прихватила, или које намерава да прихвати (Васенарски аранжман за чије смо чланство поднели захтев, као и приступање другим контролним режимима што је следећи корак), као и неопходност стварања правног оквира за обезбеђење чврстог система контроле у овој области и елиминисање могућих нежељених извоза и трговине овим производима.

Поред тога, Закон који је снази донет је 2005. године и односио се на државну заједницу Србија и Црна Гора која је тада постојала. У међувремену су све земље у региону (укључујући и Црну Гору) донеле националне законе у овој области, чију праксу треба да следи и Република Србија. Такође се напомиње да су све земље у региону (Македонија, Хрватска, Црна Гора) већ донеле или су у поступку доношења сличних закона којима је обухваћена контрола пружања услуга у овој области с једне стране, а са друге стране, који ће се односити само на извоз робе двоструке намене. Извозна контрола робе двоструке намене регулише се посебним законом, што је усклађено са законодавством ЕУ.

Уједно, решења из важећег Закона су превазиђена и у оквиру Европске уније застарела. Наиме, правни оквир за спровођење извозне контроле је у европском законодавству претрпео многе измене, нарочито у области дефинисања робе двоструке намене. У том смислу, све земље у региону су донеле нове законе усклађене са Еу, док Србија на том плану заостаје. С тим у вези, напомињемо да се у пракси, приликом издавања дозвола за спољну трговину контролисаном робом, у потпуности поштују међународни прописи, правила и препоруке.

1. На кога ће и како највероватније утицати решења у Закону?

Овим предлогом закона унапредиће се нормативне претпоставке за испуњење основног циља - успостављање државне контроле и надзора у области извоза и увоза робе двоструке намене и пружања услуга у вези са робом двоструке намене, ради остваривања и заштите одбрамбених, безбедносних и спољнополитичких интереса Републике Србије, њеног међународног кредибилитета и интегритета, као и обезбеђење поштовања међународних обавеза које је преузела наша земља. Доношење овог закона представља значајан корак у хармонизацији нашег система извозне контроле у области извоза и увоза робе и технологија двоструке намене и пружања услуга у вези са том робом са системом Европске уније у истој области.

Са становишта непролиферације оружја за масовно уништење (ОМУ) овај закон ће допринети јачем и ефикаснијем систему контроле домаћег извоза, којим се контролише како извоз тако и транзит робе која је повезана са оружјем за масовно уништење, те услуга које су намењене или се могу употребити за развој, производњу, руковање, располагање, одржавање, складиштење, откривање, идентификацију или ширење хемијског, биолошког или нуклеарног наоружања, или других нуклеарно-експлозивних направа, или за развој, производњу, одржавање или складиштење ракета способних да носе такво наоружање, и којима се такво наоружање може лансирати или употребити, као и роба која може бити намењена за крајњу војну употребу у земљи купца или земљи крајњег корисника, или може бити коришћена као делови или компоненте производа наоружања и војне опреме из Националне контролне листе наоружања и војне опреме, те ограничити могућност неовлашћених

крајњих корисника да дођу до незаконито извезених роба/технологија, као и омогућити поштовање међународних обавеза Републике Србије спречавањем планиране крајње војне намене са циљем извоза на одредишта која су под ембаргом УН, ЕУ и ОЕБС. Осим тога, умногоме ће допринети лакшем и бржем приступању РС међународним контролним режимима за извоз и увоз контролисане робе (Wassenaar Arrangement-WA, Australija Group-AG, Nuclear Suppliers Group-NSG и Missile Technology Control Regime-MTCR - Закључком Владе од 10. априла 2008. године покренут је преговарачки механизам о приступању овим међународним контролним режимима).

По својој правној природи одредбе овог закона имају ефекат на све привредне субјекте који обављају или ће обављати послове извоза и увоза робе двоструке намене и пружање услуга у вези са том робом. Такође, закон о којем је реч и систем који се њиме успоставља значајно ће утицати како на смањење администрирања (због увођења новог института „опште дозволе“ и могућности издавања дозвола по скраћеном поступку у одређеним случајевима) тако и на већи степен транспарентности у овој области и унапређење система унутрашње сигурности у оквиру појединих привредних субјеката.

2. Какве трошкове ће примена закона створити грађанима и привреди (нарочито малим и средњим предузећима)?

Примена овог закона неће захтевати издавање додатних средстава из буџета Републике Србије јер се:

- број запослених у надлежном министарству (MEPP) неће повећавати;
- административне таксе неће повећавати (остају на нивоу пре доношења последњих измена и допуна Закона о републичким административним таксама);
- увођењем института „опште дозволе“ смањује администрирање, а тиме и трошкови;
- уводи могућност издавања дозволе по скраћеној процедури у одређеним, законом набројаним случајевима, чиме се такође смањују трошкови.

Што се тиче малих и средњих предузећа, према одредбама овог закона она су изједначена у погледу услова за обављање послова из ове области. Посебно се напомиње да Закон не прописује лимит оснивачког капитала, нити финансијски обим који треба испунити, већ као једини услов поставља да привредни субјект не послује са губицима.

3. Да ли су позитивне последице доношења закона такве да оправдавају трошкове које ће он створити?

Доношење овог закона не изискује додатне трошкове.

4. Да ли се законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција?

Предложени закон ће допринети пре свега смањењу трошкова и процедура, што ствара повољну климу за појаву нових и унапређење пословања постојећих привредних субјеката.

5. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону?

Текст закона послат је на мишљење, у складу са Пословником Владе, Министарству финансија, Министарству спољних послова, Министарству унутрашњих послова, Секретаријату за законодавство, БИА, Управи царина, као и осталим органима у чијој се надлежности налазе поједина питања регулисана законом, као на пример, Агенцији за хемикалије, Агенцији за заштиту од зрачења и нуклеарну сигурност, Министарству животне средине и просторног планирања и др. Поред тога, успостављена је добра сарадња са Немачком Агенцијом за економију извозну контролу (BAFA), која је од стране Европске уније овлашћена за координацију пројеката подршке изградњи ефикасног система извозне контроле земаља југоисточне Европе, а којој је МЕРП доставио на мишљење радни текст закона о извозу и увозу робе двоструке намене и са којом континуирано сарађује. Основ за израду напред наведеног Предлога, био је текст Нацрта закона о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене, који је у Радним консултацијама разматран у BAFI. Иако су били мишљења да је текст детаљан и прогресиван, дали су нам веома корисне предлоге и сугестије, које смо углавном прихватили. Такође, о нацрту овог закона упознати су и представници Wassenaar Arrangement-WA у непосредним контактима које су имали у Бечу.

Напомињемо, да је основа за израду овог текста Предлога закона, текст Нацрта закона о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене који смо усагласили са:

- Републичким секретаријатом за законодавство
- Министарством одбране
- Министарством спољних послова
- Министарством унутрашњих послова
- Министарством финансија
- Министарством правде
- Министарством заштите животне средине и просторног планирања
- Безбедносно информативном агенцијом
- Канцеларијом за европске интеграције
- Републичким јавним тужилаштвом
- Управом царина
- Агенцијом за хемикалије
- Агенцијом за заштиту од зрачења и нуклеарну сигурност
- Канцеларијом за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа пре опредељења да ову материје уредимо у два посебна закона.

6. Које ће мере током примене акта бити предузете да би се остварили разлози доношења акта?

Предлагач овог закона ће усвојити предлоге, примедбе и сугестије које доприносе квалитету закона.